ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 101, Şubat 2020, s. 383-392

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.40270>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
23.12.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.02.2020

Arş. Gör. Ezgi TEKGÜL

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
tekgulezgi90@gmail.com

Prof. Nezihe ŞENTÜRK

Gazi Üniversitesi,
nezihesenturk@gmail.com.

MÜZİK ETKİNLİKLERİNİN SOSYAL KABUL DÜZEYİNE ETKİSİ

Öz

Bireylerin sahip oldukları bilişsel, fiziksel veya duyuşsal farklılıkları nedeniyle yaşadıkları sosyal çevrede kabul görmeleri hem bireyin kişisel gelişimi hem de toplumun gelişmesi için önemli bir husustur. Bu çalışmada amaç kaynaştırma öğrencileri ile birlikte aynı eğitim ortamında öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal kabul düzeylerine müzik etkinliklerinin etkisini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilkokulda 4. Sınıfa devam eden normal gelişim gösteren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada kaynaştırma öğrencisi bulunan iki sınıf seçilmiştir. Araştırmada normal gelişim gösteren öğrencilere Siperstein (1980) tarafından geliştirilen, Civelek (1990) tarafından Türkçe 'ye çevrilen Sosyal Kabul Ölçeği öntest-sontest uygulaması şeklinde kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kaynaştırma öğrencisi bulunan her iki sınıfta da uygulanan müzik etkinliklerinin sosyal kabul düzeyini olumlu yönde arttırdığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Müzik eğitimi, Sosyal kabul, Özel eğitim, Kaynaştırma, Müzik etkinlikleri

THE EFFECT OF MUSIC ACTIVITIES ON SOCIAL ACCEPTANCE LEVEL

Abstract

The cognitive, physical, or affective differences that individuals have are accepted in the social environment they live in is an important issue for both the personal development of the individual and the development of the society. The aim of this study is to investigate the effects of music activities on social acceptance levels of normal developing students who study in the same educational environment with the inclusive students. The study group consists of 4th grade students with normal development in an elementary school affiliated to the Ministry of National Education in Ankara. Two classes with inclusive students has been selected for the research. The Social Acceptance Scale, which was developed by Siperstein (1980) and translated into Turkish by Civelek (1990), was used as a pre-test & post-test application in the research. As a result of the study, it is seen that both classes includes students who have special needs music activities increase the social acceptance level in a positive way.

Keywords: Music education, Social acceptance, Special needs education , Inclusion, Music activities.

GİRİŞ

Her birey bedensel, zihinsel ve duygusal yönden bir diğerinden farklıdır. Dünya yetersizlikleri, ırkı, sınıfı, cinsiyeti ve dili yönünden farklılıkları olan kişilerden oluşan kaynaşmış bir toplumdur (Acarlar, 2017). Toplumlardaki farklı birey algıları o toplumun kendi sahip olduğu normlar ve beklentilere göre değişmektedir. Farklılık algısıyla birlikte toplumların farklılıklara karşı tutumları da birbirleri ile aynı değildir. Fakat araştırmalar gösteriyor ki farklılıklara karşı olumsuz tutumlarla daha çok karşılaşmaktadır. Ataman (2009) farklılıklar üzerine şu cümleleri ifade etmiştir: ‘toplumumuzda çoğunluktan farklı olmak hiç de kolay değildir. Bu sadece bizim toplumumuzda değil tüm toplumlar için de aynıdır. Farklılığı olan birey, kendini toplumun bir parçası olarak algılayamaz, kendini büyük çoğunluğun olduğu yere ait değilmiş gibi hissedir’. Bu tespitten yola çıkarak büyük çoğunluğun dışında kalan bireylere karşı gösterilen tutumlarda sözünü edebileceğimiz ötekileştirme ve ayrımcılık kavramları toplumların çoğunluğunda ırk, dil, din, cinsiyet, engellilik gibi birçok farklı kategoride karşımıza çıktığı söylenebilir. Toplumun kendi içerisindeki bu ayrımların temelinde bireyin kendisinden farklı olana karşı sergilediği tutumların bulunduğu düşünülebilir.

Bilişsel, duyuşsal ya da fiziksel olarak farklı olan bireylerin aile, okul ve yaşantısı boyunca dâhil olduğu, bulunduğu her ortamda karşılaştıkları olumlu ya da olumsuz tutumlar bireyin tüm gelişim basamaklarını etkiler. Bu tutumların olumsuzluktan uzaklaşması, olumluya dönüşmesi gerekmektedir. Bu dönüşüm sosyal kabul ile mümkündür. Özyürek (2006) sosyal kabulü, “yetersizlikten etkilenmemiş bireylerin, yetersizlikten etkilenmiş bireylere yönelik tutumlarının olumlu olması ve onları diğer insanlar gibi görmeleri” olarak tanımlamıştır.

Tarihsel sürece bakıldığında toplumların hızla gelişmesi ve değişmesiyle birlikte engellilere yönelik tutumlarda da pozitif değişimler gerçekleştiği görülmektedir. Bu değişimlerin içerisinde engellilerin eğitime yönelik atılan geliştirici adımlar da bulunmaktadır. Dünyada ve

ülkemizde engelli bireylerin eğitime yönelik yasaların yürürlüğe girmesiyle birlikte özel eğitim hizmetleri de gelişim göstermiştir. Bu bağlamda özel eğitimdeki bu gelişmeler toplumsal değişimlerdeki yansımaların bir ürünü olarak nitelendirilebilir.

Ülkemizde 1985’li yıllarda özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitim görmelerine ilişkin uygulamalar başlamıştır. Özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte, en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitim alması ilkesine dayanan kaynaştırma uygulamaları engelli öğrencilerin sınıf ve okul içerisinde kabul görmelerine de etki eden bir uygulamadır. “Ekip içerisinde önemli bir yeri olan normal gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli öğrencilerle uygun etkileşimler kurmaları, kaynaştırma uygulamalarının önemli hedeflerinden biridir” (Yaşaran, Batu & Özen, 2014). Kaynaştırma uygulamaları sayesinde bireyin okul içerisinde ötekileştirilmemesi, olumsuz tutumlarla karşılaşmaması sağlanabilir. Yapılan araştırmalarla sosyal kabulü arttırmaya yönelik birçok yöntem ortaya konmuştur. Bilgilendirme, hazırlık gibi tekniklerin sosyal kabulde pozitif yönde artışa yol açtığı görülmüştür.

Civelek (1990) tarafından yapılan ‘Eğitilebilir Zihinsel Özürlü Çocukların Sosyal Kabul Görmelerinde Normal Çocukların Bilgilendirmelerinin ve İki Grubun resim-İş ile Beden Eğitimi Derslerinde Bütünleştirmelerinin Etkileri’ adlı tez çalışmasında normal gelişim gösteren çocukların bilgilendirilmesi ve iki grup halinde kaynaştırılmalarının etkileri araştırılmıştır. Özel eğitim sınıfında öğrenim gören altı öğrencinin üçü resim-iş ve beden eğitimi derslerinde dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerle kaynaştırılmış ve bilgilendirme yapılmamıştır. Diğer üçü ise aynı derslerde normal gelişim gösteren akranlarıyla başka bir grupta kaynaştırılmış ve normal gelişim gösteren çocuklara bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır. Bilgilendirme çalışmalarının video ile desteklendiği belirtilmiştir. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası tutumların Civelek tarafından Türkçeleştirilen Sosyal Kabul Ölçeği ile değerlendirildiği belirtilmiştir. Araştırmanın sonucunda bilgilendirme ve kaynaştırmanın birlikte yapıldığı grupta yer alan normal gelişim gösteren çocukların yetersizlikten etkilenen akranlarına daha fazla sosyal kabul gösterdikleri sonucuna ulaşıldığı görülmüştür.

Alanda yapılan araştırmaların bireylerin sahip oldukları bilişsel, fiziksel veya duyuşsal farklılıkları nedeniyle yaşadıkları sosyal çevrede kabul görmeleri hem bireyin kişisel gelişimi hem de toplumun gelişmesi için önemli bir husus olduğunu ortaya koyduğu söylenebilir. Sosyal kabulün bir toplumda oluşması veya geliştirilebilmesi için birçok çalışma yapılmıştır. Ülkemizde yapılan T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi tarafından hazırlanan Toplum Özürlülüğü Nasıl Anlıyor (2009) adlı çalışma ile engelli bireylere yönelik olumsuz tutumları değiştirmek için pek çok tekniğin kullanılmakta olduğu bilgisi verilmiştir. Bu teknikler bilgilendirme, simülasyon (benzetim) ve kişisel ilişki kurma olarak üç genel başlık altında toplanmıştır. Alan yazında yapılan araştırmalar sonucunda en çok kullanılan yöntemin “bilgilendirme” olduğu görülmüştür.

Bu araştırmada birlikte eğitim ortamında gerçekleştirilen müzik etkinliklerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik sosyal kabule etkisi incelenmiştir. Çalışmada “Müzik etkinliklerinin normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal kabulleri yönünde etkisi hangi düzeydedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın amacı müziğin normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal kabul düzeyine ilişkin bir etkisi olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerle yürütülen müzik etkinliklerinin içeriğinde birlikteliği, arkadaşlığı, paylaşmayı, üretmeyi temel alan ve öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaya yönelik çalışmalar yer almaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırma Ankara ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilkokulda normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencileri ile birlikte öğretim ortamında gerçekleştirecekleri müzik etkinlikleri uygulamalarının başlangıcında ve sonunda uygulanan Sosyal Kabul Ölçeği uygulaması yönünden deneysel bir araştırmadır. “Deneysel araştırmalar, araştırmacı tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik çalışmalardır ve araştırmacı uygulamanın sürecine, neler olacağına, kime uygulanacağına, neyin kapsanacağına kendisi karar verir. Deneysel bir çalışma tek denek ya da tek grup üzerinde de yapılabilir.”(Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

“Bir deneyde, farklı deneysel işlemlerin sonuç üzerindeki etkisini karşılaştırabiliriz. Grup karşılaştırması, araştırmacının bireylerden veya gruplardan bağımlı değişkene ilişkin toplanan verileri grup içinde ve gruplar arasında ortalama ve varyans olarak karşılaştırılmasıdır.” (Creswell, 2017). Grup karşılaştırmasının uygulandığı bu çalışmada iki deney grubu oluşturulmuştur. Her iki gruba dört hafta süresince müzik etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Müdahale paketi öncesi ve sonrasında Sosyal Kabul Ölçeği araştırmanın çalışma grubu için seçilen iki şubeye ayrı ayrı uygulanmıştır. Araştırmanın deney grubunu oluşturan Şube 1 ve Şube 2'nin normal gelişim gösteren tüm öğrencileri Sosyal Kabul Ölçeği öntest-sontest uygulamasına aynı gün bir ders saati ara ile katılmışlardır. Uygulanan müdahale paketi sonucunda gerçekleştirilen sontest verileri ile grupların kendi içerisindeki değişimleri karşılaştırılmıştır.

Deneysel İşlemin Planlanması ve Uygulanması

Öntest-Sontest arasındaki 4 hafta süresince uygulanan müzik etkinliklerinin içeriği planlanırken basit çalgı ve alet yapımı etkinliklerine yer verilmiştir. Bu etkinliklerin planlanmasındaki ilk amaç kaynaştırma öğrencisinin normal gelişim gösteren akranları ile aynı çalgıyı veya aleti, aynı yönergelerle yapmasını sağlamaktır. İkinci amaç ise sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilerin, yetersizlikten etkilenmiş sınıf arkadaşlarının becerileri ve yapabilirlikleri arasında bir fark olmadığı durumların da olabildiğini görmelerini sağlamaktır.

Etkinlik planlarında yer alan hikâye canlandırma yöntemiyle öğrenciler öğretmen tarafından okunan bir hikâyede geçen hızları kendi yaptıkları çalgı ile çalarak canlandırmışlardır. Bu etkinliğin devamında ise öğrenciler liste sırasına göre iki gruba ayrılmış ve bu gruplardan kendi hikâyelerini yazmaları, hikâyelerinde geçen hareketlerin hızlarını kendi yaptıkları çalgılar ile çalmaları istenmiştir. Bu etkinlik ile öğrencilerin birlikte üretme ve fikir alışverişinde bulunma becerilerine katkı sağlamak planlanmıştır.

Etkinlik planlarında yer alan şarkıların seçilirken dikkat edilen noktalar şunlardır: ana kazanım temalarına uygunluk, bakanlık tarafından 4. Sınıflar için hazırlanan öğretim programında yer almak ve dostluk, kardeşlik, hoşgörü gibi kavramları sözlerinde bulundurmak. Bu doğrultuda seçilen şarkılar sınıfta kulaktan öğretim yöntemiyle öğretilmiş, öğrenciler tarafından hep bir ağızdan söylenmiştir. Seçilen şarkıların sınıfta hep birlikte söylenmesinin öğrencilerin bir bütünün parçası olmalarını sağlaması hedeflenmiştir.

Deney sürecinde uygulanan müzik etkinlikleri toplam dört hafta boyunca, her hafta bir ders saati olmak üzere gerçekleştirilmiştir. Şube 1 ve Şube 2'de ayrı ayrı zamanlarda, aynı etkinlikler uygulanmıştır. Deney sürecine başlamadan önce her iki şubede öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilere araştırmanın amacı ve işlem sürecinin nasıl gerçekleştirileceği açıklanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilköğretim okulunda 4. sınıfa devam eden normal gelişim gösteren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma için 4. sınıflardan iki şube seçilmiş, 'şube 1' ve 'şube 2' olarak adlandırılmıştır. Çalışma yapılan okulda yalnızca iki 4. sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunmaktadır. Çalışma yapılan şubelerden birinde 20, diğerinde ise 17 öğrenci öğrenim görmektedir. Önteste okula devamlılık gösteren Şube 1'de 19, Şube 2'de 15 öğrenci katılmıştır. Bu nedenle önteste katılım sağlamayan Şube 1'den 1 öğrenci, Şube 2'den ise 2 öğrenci sontest uygulamasına dâhil edilmemişlerdir. Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin tanıları hakkında sınıf öğretmenlerinden ve okul rehberlik ve psikolojik danışma biriminden bilgi alınmıştır. Her sınıfta bir kaynaştırma öğrencisi yer almaktadır. Şube 1'de öğrenim gören kaynaştırma öğrencisinin görme yetersizliği, Şube 2'de öğrenim gören kaynaştırma öğrencisinin öğrenme yetersizliği bulunmaktadır. Her iki deney gurubunda yer alan kaynaştırma öğrencisinin etkilendiği yetersizliğin farklı olması nedeniyle şubelerin kendi içlerindeki değişimleri karşılaştırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan normal gelişim gösteren öğrencilere sosyal kabul düzeylerini belirlemek üzere Siperstein (1980) tarafından geliştirilen, ülkemizde Civelek (1990) tarafından Sosyal Kabul Ölçeği adıyla Türkçe'ye uyarlanan ölçek kullanılmıştır.

22 maddeden oluşan ölçek, 5'li derecelendirmeli bir yapıya sahiptir. Ölçekte yer alan maddeler olumlu kökle ifade edilmiştir. Bu nedenle ölçekten alınan puanın yüksekliği, özel gereksinimli öğrencinin normal gelişim gösteren akranları arasındaki sosyal kabulünün de yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçekte yer alan maddelere verilen tepkiler 'Evet', 'Sanırım Evet', 'Ne Evet Ne Hayır', 'Sanırım Hayır' ve 'Hayır' şeklinde derecelendirilmiştir. Puanlar 22-110 arasında olup, yüksek puanlar çocuğun engelli yaşlıtlarına yönelik sosyal kabul düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Civelek (1990) tarafından yapılan Türkçe uyarlama çalışmasında, kapsam geçerliği konusunda beş uzmanın görüşlerine başvurulmuş, uzmanlardan alınan geri bildirimlere dayalı olarak aracın sosyal kabulü ölçmede kapsam geçerliğine sahip olduğu kabul edilmiştir. Ölçeğin engelli olmayan 83 öğrenciye bir ay ara ile uygulanması sonucu Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak test edilmiş ve ölçeğinin toplam puan için Cronbach Alfa katsayısı 0,83 olarak Civelek (1990) tarafından bulunmuştur. Tekin (1994) tarafından yapılan bir çalışmada da ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği 0.82 olarak belirlenmiştir.

Bu araştırmada veriler Sosyal Kabul Ölçeğinin öntest-sontest olarak uygulanmasıyla elde edilmiştir. Ölçek, dört hafta ara ile normal gelişim gösteren öğrencilere uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Her iki şubeye uygulanan öntest-sontest arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı saptanmak için her iki şubenin verilerine ayrı ayrı Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testiden sonra elde edilen puanlamalar analiz edilmiş, çözümlerler yapılmıştır.

BULGULAR

Şube 1'e devam eden öğrencilere uygulanan deney sürecinden sonra alınan Sosyal Kabul Ölçeği Sontest-Öntest puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını saptama-

mak amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Şube 1’e Devam Eden Öğrencilerin Sosyal Kabul Ölçeği Sontest-Öntest Puan Karşılaştırılması

Sosyal Kabul Ölçeği	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Toplam Puan	Öntest	19	72,684	16,391	-2,135	,033*
	Sontest	19	80,105	23,402		

*p<,05 ** p<,01

Şube 2’ye devam eden öğrencilere uygulanan deney sürecinden sonra alınan Sosyal Kabul Ölçeği Sontest-Öntest puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını saptamak amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Şube 2’e Devam Eden Öğrencilerin Sosyal Kabul Ölçeği Sontest-Öntest Puan Karşılaştırılması

Sosyal Kabul Ölçeği	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Toplam Puan	Öntest	15	63,666	21,714	-2,953	,003**
	Sontest	15	85,066	18,755		

*p<,05 ** p<,01

Tablo 1 ve 2 birlikte incelendiğinde, çalışmanın deney grubunun Sosyal Kabul Ölçeği Sontest-Öntest puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Anlamlı farklılaşma Sosyal Kabul Ölçeği sontest puanları lehinedir. Bir diğer ifade ile her iki şubeye uygulanan deney süreci özel gereksinimli bireylerin sosyal kabul düzeylerini anlamlı oranda arttırmıştır. Öntest-sontest puanlarına bakıldığında planlı müzik etkinliklerinin deney grubundaki normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli sınıf arkadaşlarına karşı tutumlarında olumlu yönde artışa yol açtığı görülmektedir.

Koyuncuoğlu (2016) tarafından yapılan “İlköğretim İkinci Kademe Ve Ortaöğretim Kurumlarında Eğitim Gören Öğrencilerin Engelli Akranlarını Sosyal Kabul Düzeylerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada engelli akranları ile bir arada bulunan normal gelişim gösteren öğrencilerden oyun ve müzik gibi etkinliklere katılmayı isteyenlerin ölçek puanlarının istemeyenlerden daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Öntest-sontest arasındaki olumlu artış öğrencilerin farklılıkları olabildiği gibi benzerliklerinin de olduğunu fark etmelerinin sosyal kabul düzeyinde anlamlı bir farklılığa yol açtığını göstermektedir.

Bulgular, grup çalışmalarının sınıf içerisinde paylaşımın, birlikte vakit geçirerek ortak bir ürün ortaya çıkarmanın öğrenciler arasında etkileşimi arttırdığı ve buna bağlı olarak sosyal kabul düzeylerinde olumlu yönde artış sağladığı yönündedir.

Küçükler ve Aktaş (2002) tarafından yapılan “Bilişsel - Duyuşsal Odaklı Bir Programın ilköğretim Öğrencilerinin Fiziksel Engelli Yaşıtlarına Yönelik Sosyal Kabul Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi” isimli çalışmada bilgilendirmeyi temel alan ve duyuşsal alana yönelik çeşitli etkinliklerin yer aldığı bir programın 7 oturumda öğrencilere uygulandığı görülmüştür. Deney grubuna uygulanan müdahale paketi sonucunda öğrencilerin sosyal kabul düzeyinde artış gözlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Alan yazında yapılan araştırmalar kaynaştırma öğrencilerin bulunduğu sınıflarda eğitim öğretim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma uygulamasından oldukça fazla yarar sağladığını ortaya koymaktadır. Bu yararlar Acarlar (2017) tarafından şu şekilde maddeleştirilmiştir:

- Çocukların sadece olgunlaşmadan beklenenin üzerinde gelişimsel ve akademik kazanımları olur.
- Özel gereksinimli bireyler hakkında daha gerçekçi bir bakış açısı elde edilir ve farklılığa karşı olumlu tutum geliştirilir.
- Kendilerini başkalarının yerine koyma ve onları anlama öğrenilir.
- Tüm zorluklara rağmen başarılı olan bireyleri tanıma fırsatı elde edilir.

Kaynaştırma uygulamalarının hem özel gereksinimli çocuklar hem de normal gelişim gösteren çocuklar için yararlarını tespit ederken eğitim öğretimin tam ve verimli olabilmesi için belirli düzenlemeler yapılması gerektiği alan yazında yer alan çalışmalarda ortaya konmuştur. Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin yalnızca akademik değil, sosyal yönden de verimli bir şekilde gelişim gösterebilmesi için gerekeni Güzel Özmen (2009) ‘Öğretmen yetersizlikten etkilenen öğrenci ile normal gelişim gösteren öğrencilerin arasında sosyal etkileşimi kuvvetlendirmek için sınıfta aktif katılımı sağlayacak uygulamalar düzenlemeli, öğrenme ortamını zevkli hale getirmelidir.’ şeklinde belirtmiştir.

Araştırmanın bulguları sonucunda öğrencilerin birlikte gerçekleştirdikleri müzik etkinliklerinin normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal kabulünde olumlu yönde artışa yol açtığı görülmektedir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin uygulama sonucunda özel gereksinimli arkadaşları ile ilgili sosyal kabul ölçeğinde yer alan sorulara verdikleri cevaplarda olumlu ifadeler artmıştır. Ölçeğin uygulandığı normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumlarında, özel gereksinimli arkadaşları ile kurdukları iletişimde, yetersizlikten etkilenen arkadaşlarına dezavantajlı olduğu konu veya konularda yardım etmede, başarılı olduğu konularda takdir etme ve desteklemede olumlu yönde artış sağlanmıştır.

‘Müzik, birey olarak insanın duygusal ve düşünsel dünyasına hareket getirir. İnsanın kendini tanımasına ve kanıtlamasına, duyguları inceltmesi ve yüceltmesine, düşündürüp duygulandırmasına olanaklar açar’ (Say, 2009). Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda özel gereksinimli öğrencilerin yeteneklerini keşfedebilecekleri ve bu yeteneklerini akranları ile paylaşabilecekleri ortamlar yaratılması, ders içerisinde öğrencilerin becerilerini sergileyebilecekleri grup etkinliklerine yer verilmesi, her öğrencinin becerilerini, yaptıklarını sergileyebileceği ortamlar hazırlanması önerilmektedir. Öğrencilerin akademik ve sosyal yönden gelişebilmesi için yapılması gerekenler öğretim öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılacak düzenlemelerle sağlanabilir. Güzel Özmen (2009)’nin ifadesi

ile ‘Öğretim öncesi düzenlemeler öğretmenin neyi nasıl öğreteceğini içerir’. Öğretmenin öğreteceği içeriği seçmesi, analiz etmesi, amaçlarını belirlemesi ve yöntemini seçmesi gerekmektedir (Güzel Özmen, 2009). Öğretim öncesinde yapılan hazırlık ile yukarıda önerilenlerin gerçekleştirilmesi mümkün olacaktır.

Araştırmalar disiplinler arası etkileşimlerin öğretim sürecini verimli hale getirdiğini göstermektedir Yıldırım (1996) öğretim sürecindeki verimliliği ‘Disiplinler arası bir organizasyon sayesinde öğretim süreci, hem belirli disiplinlere ait bilgi ve becerilerin öğrenilmesine hem de bunların anlamlı bir biçimde bir araya getirilerek kullanılmasına yardımcı olur.’ şeklinde ifade etmektedir. Disiplinler arası eğitimin faydalarından ve araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlardan yola çıkarak önerilecek bir başka husus derslerde müziksel etkinliklere yer verilmesi yönündedir. Özdemir (2014) sanat eğitiminin bu bağlamdaki önemini ‘Sanat insan bilincini arttırmakta ve her anlamda farkındalıklar sağlayan bir alan olarak bireylerin duyuşsal ve bilişsel yönlerini geliştirmekte, üretkenlik ve yaratıcılık yönlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu tür çalışmalar da kültürel, bilimsel ve toplumsal bilincin yükselmesine katkıda bulunacak bireylerin gelişmesine zemin hazırlayacaktır’ şeklinde açıklamaktadır. Tüm bu bilgi ve verilerden hareketle öğrencilerin hem akademik hem de sosyal gelişimleri için ders içerikleri disiplinler arası yaklaşım doğrultusunda zenginleştirilmelidir. Öğretmenler ders öncesi hazırlık aşamasında işleyecekleri konunun içeriğine göre farklı disiplinlere yönelik etkinlikler hazırlamalı ve planlarında bu etkinliklere yer vermelidir. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan müzik etkinliklerinin sosyal kabul üzerindeki pozitif etkisini göz önünde bulundurduğumuzda bu etkinliklerin ağırlıklı olarak ders içeriklerine uygun müziksel etkinlikler olması önerilmektedir. Bu sayede öğrencilerin tüm derslerde birbirleri ile olan iletişimlerinin güçleneceği söylenebilir.

Müziğin insan yaşamında anne karnından başlayarak büyük bir yer kapladığı araştırmalarla bilinmektedir. Müziğin hayatımızda kapladığı yer sahip olduğu görevleri ile ilgili olduğu söylenebilir. Say (2009) müziğin bireysel, toplumsal ve kültürel işlevlerini şu şekilde sıralamıştır:

Bireysel: Birey olarak insanın duygusal ve düşünsel dünyasına hareket getirir. İnsanın kendini tanımasına ve kanıtlamasına, duyguları inceltmesi ve yüceltmesin, düşündürüp duygulandırmasına olanaklar açar. İnsanın müzikten hoşlanması doğaldır, müzikler eğlenmesi de... Bütün bunlar, müziğin yaşamı zenginleştirmesi, insanı mutlu etmesi anlamına gelir.

Toplumsal: Bireyler arasında bağlar kurar, ortak duygu ve düşüncelerin oluşmasını sağlar.

Kültürel: Kültürün oluşmasını ve biçimlenmesini doğrudan etkiler. Geçmiş ile gelecek arasında bağlar kurar. Kültürün hem nedeni hem de sonucu olan ‘insan’ı, insan değerlerini dile getirir.

Müziğin istisnasız her birey için önemini göz önüne aldığımızda okullarda genel müzik eğitimine ek olarak kaynaştırma öğrencilerinin de bulunduğu gruplar halinde birlikte müzik çalışmalarının arttırılması, anlamsal olarak bütünlüğü, sevgi, saygı, hoşgörü ve dostluğu aşıl原因an şarkıların çocuklara öğretilmesi bulgular sonucunda önerilmektedir. Duygu ve düşüncelerin seslerle anlatıldığı bir ifade biçimi olan müzik bireyin kendini ifade edebilmesine, iletişim becerilerinin gelişmesine olanak sağlar. Sosyal kabul düzeyinin artmasında bu becerilerin oldukça önemli yeri olduğu görülmüştür. Bu bağlamda müzik kullanılabilecek etkili ve keyifli yollardan biridir.

KAYNAKLAR

- Acarlar F. (2017). Kaynaştırma modeli ve özel gereksinimli çocukların özellikleri. içinde Sucuoğlu B. & Bakkaloğlu H (Eds.) Okul öncesinde kaynaştırma (19-74). Ankara: Kök Yayıncılık
- Ataman, A. (2009). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. içinde Ataman, A. (Ed.), Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş (13-29). Ankara: Gündüz Yayıncılık
- Büyükoztürk Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi
- Civelek A. H. (1990). Eğitilebilir Zihinsel Özürlü Çocukların Sosyal Kabul Görmelerinde Normal Çocukların Bilgilendirmelerinin ve İki Grubun resim-İş ile Beden Eğitimi Derslerinde Bütünleştirmelerinin Etkileri. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Creswell J. H. (2017). Eğitim araştırmaları. İstanbul: Edam.
- Güzel Özmen R. (2009). Kaynaştırma ortamlarında öğretimsel düzenlemeler. içinde Ataman, A. (Ed.), Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş (59-86). Ankara: Gündüz.
- Koyuncuoğlu E. (2016) . İlköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilerin engelli akranlarını sosyal kabul düzeylerinin belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Küçük S., Aktaş C. (2002). Bilişsel - Duyuşsal odaklı bir programın ilköğretim öğrencilerinin fiziksel engelli yaşlılarına yönelik sosyal kabul düzeylerine etkisinin incelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2002, 3(2) 15-25.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. 11.07.2019 tarihinde http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_07072018.pdf adresinden erişildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1997). Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname. 11.07 2019 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukumunda_kararname.pdf adresinden erişildi.
- Özdemir A. (2014). Temel sanat eğitiminde disiplinler arası yaklaşıma dayalı (müzik destekli) uygulamanın öğrenci başarı düzeyine etkisi. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özyürek, M. (2006). Tutumlar ve yetersizlikten etkilenmişlere yönelik tutumların değiştirilmesi. Ankara: Kök Yayıncılık
- TC Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (2009). Özürlülük Eğitimi: Toplum Özürlülüğü Nasıl Anlıyor Temel Araştırması. Ankara.
- Tekin, E. (1994). The effects of exposure to information techniques on forth grade children's social acceptance level of exceptionality (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ODTÜ, Ankara.
- Say A. (2009). Müziğin Kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedi Yayınları

Yaşaran Ö. Ö, Batu S., Özen A. (2014). Özel gereksinimli bireylerin sosyal kabullerini sağlamada normal gelişim gösteren öğrencilere sunulan kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 167-180.

Yıldırım A. (1996). Disiplinler arası öğretim kavramı ve programlar açısından doğurduğu sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt (12), 89-94.

Summary

Introduction

When we look at the historical process, it is seen that with the rapid development and change of societies, positive changes have occurred in attitudes towards disabled people. Among these changes, there are positive steps taken for the education of disabled people and their existence in social life. Social acceptance is a concept that states that individuals are not marginalized by their social environments and that they do not encounter negative attitudes. Acceptance of individuals due to their cognitive, physical or affective differences is an important issue for both the personal development of the individual and the development of the society.

In this research, the effects of music activities that takes place in both inclusive and normal students' educationn environment on inclusive students social acceptance level is studied. The answer to the question "What is the effect of music activities on the social acceptance of students who develop normally?" is sought in this study. The aim of the research is to put forth whether music has an effect on social acceptance level of normally developed students.

Method

This research is an experimental study in terms of the Social Acceptance Scale which was applied at the beginning and end of the music activities to students who develop normally together with the inclusive students. In an elementary school affiliated to the Ministry of National Education in Ankara. There are only two inclusive students who are at 4th grade in the school. There are 20 students in one of the branches and 17 students in the other. The scale which was developed by Siperstein (1980) and translated to Turkish by Civelek (1990) under the name of Social Acceptance Scale was used to determine the social acceptance levels of the students with normal development in the study group. Wilcoxon Signed Ranks Test was applied to determine whether there was a important difference between pre-test and post-test applied to both branches. The scores obtained after the Wilcoxon Signed-Rank Test were analyzed.

Results and Discussion

It was found that there was a significant difference in favor of Social Acceptance Scale posttest scores between the Social Acceptance Scale Posttest and Pretest scores of the experimental group of the study. In other words, the experimental process applied to both branches highly increased the social acceptance levels of individuals with special needs.

In conclusion of the findings of the study, positive attitudes the students with normal development whom the scale was applied has been seen. Their communication with their friends with special needs, helping their friends who is inadequate, appreciation and support to their special needed friends has increased.